

**Міністерство внутрішніх справ України
Харківський національний університет внутрішніх справ**

**НАУКОВО-ДОСЛІДНА ДІЯЛЬНІСТЬ
ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**

Монографія

**За загальною редакцією
В. В. Сокуренка,
Д. В. Швеця,
О. А. Моргунова**

Вінниця
ТВОРИ
2023

УДК 378.6:001.89]:351.741(477.54)"364"

НЗ4

Рецензенти:

Музичук Олександр Миколайович – проректор Харківського національного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України;
Наливайко Лариса Романівна – проректор Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України;
Корнієнко Максим Вікторович – проректор Одеського державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор.

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Харківського національного університету внутрішніх справ
(протокол № 5 від 30.05.2023)*

Науково-дослідна діяльність Харківського
НЗ4 національного університету внутрішніх справ в умовах воєнного стану : монографія / за заг. ред. В. В. Сокурєнка, Д. В. Швеця, О. А. Моргунова ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Вінниця : ТВОРИ, 2023. – 608 с.

ISBN 978-617-552-438-1

Монографію присвячено науково-дослідній діяльності Харківського національного університету внутрішніх справ в умовах воєнного стану. Висвітлено наукові заходи, що відбувались як безпосередньо в університеті, так і за сприяння науковців інших закладів вищої освіти. Наведено наукові висновки, проекти нормативно-правових актів, концепцій, до написання яких залучалися представники наукового та науково-педагогічного складу закладів вищої освіти системи МВС України.

УДК 378.6:001.89]:351.741(477.54)"364"

© Сокурєнко В. В., Швець Д. В., Моргунов О. А.,
загальне редагування, 2023

© Харківський національний
університет внутрішніх справ, 2023

© ТОВ «ТВОРИ», 2023

ISBN 978-617-552-438-1

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	10
РОЗДІЛ 1. НАУКОВІ ПІДРОЗДІЛИ УНІВЕРСИТЕТУ	
Відділ організації наукової діяльності та захисту інтелектуальної власності.....	12
Науково-дослідна лабораторія з проблем наукового забезпечення правоохоронної діяльності та якості підготовки кадрів.....	14
Науково-дослідна лабораторія з проблем досудового розслідування.....	16
Науково-дослідна лабораторія з проблем психологічного забезпечення правоохоронної діяльності.....	18
Науково-дослідна лабораторія з проблем інформаційних технологій та протидії злочинності у кіберпросторі.....	19
Відділ організації освітньо-наукової підготовки.....	21
РОЗДІЛ 2. НАУКОВО-ПРАКТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ	
Документування та розслідування фактів незаконного поводження зі зброєю, бо- йовими припасами або вибуховими речовинами, а також кримінальних правопору- шень у сфері незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх ана- логів або прекурсорів, учинених із застосуванням новітніх технологій (витяги) (Автор. кол.: Кікінчук В. В., Романюк В. В., Книженко С. О., Салманов О. В., Матюшкова Т. П., Манжай О. В., Шатрава С. О., Піддубна А.В.).....	23
Як захистити тварин від жорстокого поводження: організаційні, кримінальні, кримінальні процесуальні та криміналістичні аспекти (витяги) (Автор. кол.: Цуцкірідзе М. С., Орлов Ю. В., Яценко А. М., Гайду С. В., Черевко К. О., Орлова Т. А., Строк І. А., Бурлака В. В., Абламська В. В., Романов М. Ю.).....	53
Науково-методичні рекомендації щодо розмежування і застосування понять «календарна вислуга років», «пільгова вислуга років» та «стаж служби в поліції» та їх врахування при призначенні пенсії поліцейським (Автор. кол.: Шатрава С. О., Джафарова О. В., Брусакова О. В., Кріцак І. В., Денищук Д. Є., Погорілець О. В.).....	70
Науково-методичні рекомендації «Використання безпілотних літальних апар- тів в діяльності Національної поліції» (Автор. кол.: Шатрава С. О., Джафарова О. В., Кріцак І. В., Денищук Д. Є., Погорілець О. В., Яковлев Р. П.).....	89
РОЗДІЛ 3. ПРОЄКТИ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ. ЗАУВАЖЕННЯ ТА ПРОПОЗИЦІЇ ДО ЧИННОГО ЗАКОНОДАВСТВА	
Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо протидії наркозлочинам та іншим кримінальним правопорушенням, які вчиня- ються в мережі Інтернет» (Автор. кол.: Бугайчук К. Л., Герасимчук Р. В., Іщенко І. В., Романюк В. В., Шаблюстий В. В., Березняк В. С., Марчук М. І., Назаренко І. В.).....	99
Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України “Про Національну поліцію” з питань службового сумісництва поліцейських» (Автор. кол.: Бугайчук К. Л., Бортник С. М., Клочко А. М., Крикун В. В., Ізбаш К. С.).....	130
Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України “Про Національну поліцію” щодо удосконалення порядку проходження служби поліцейськими» (Автор. кол.: Музичук О. М., Бурдін М. Ю., Бугайчук К. Л., Швець Д. В., Ізбаш К. С.).....	134

ПРОЄКТ ЗАКОНУ УКРАЇНИ
«ПРО ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО ЗАКОНУ УКРАЇНИ “ПРО НАЦІОНАЛЬНУ ПОЛІЦІЮ”
З ПИТАНЬ СЛУЖБОВОГО СУМІСНИЦТВА ПОЛІЦЕЙСЬКИХ»
Автор. кол.: Бугайчук К. Л., Бортник С.М., Клочко А.М., Крикун В.В., Ізбаш К. С.

І. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проєкту Закону України «Про внесення змін до Закону України “Про Національну поліцію” з питань службового сумісництва поліцейських»

3. Обґрунтування необхідності прийняття проєкту Закону

Відповідно до ст. 25 Закону України «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 року № 1700-VII особам, зазначеним у п. 1 ч. 1 ст. 3 цього Закону, забороняється займатися іншою оплачуваною (крім викладацької, наукової і творчої діяльності, медичної практики, інструкторської та суддівської практики зі спорту) або підприємницькою діяльністю, якщо інше не передбачено Конституцією або законами України. До таких осіб пп. «з» вказаного Закону віднесено поліцейських.

До видів діяльності, якими дозволено займатися поліцейським, згідно з цим Законом, належать:

наукова діяльність – інтелектуальна творча діяльність, спрямована на одержання нових знань та (або) пошук шляхів їх застосування, основними видами якої є фундаментальні та прикладні наукові дослідження;

науково-педагогічна діяльність – педагогічна діяльність в університетах, академіях, інститутах та закладах післядипломної освіти, що пов'язана з науковою та (або) науково-технічною діяльністю⁷;

педагогічна діяльність – інтелектуальна, творча діяльність педагогічного (науково-педагогічного) працівника або самозайнятої особи у формальній та/або неформальній освіті, спрямована на навчання, виховання та розвиток особистості, її загальнокультурних, громадянських та/або професійних компетентностей⁸;

творча діяльність – індивідуальна чи колективна творчість, результатом якої є створення або інтерпретація творів, що мають культурну цінність⁹;

медична практика – це вид господарської діяльності у сфері охорони здоров'я, який провадиться закладами охорони здоров'я та фізичними особами – підприємцями з метою надання медичної допомоги та медичного обслуговування на підставі ліцензії¹⁰.

Поняття «інструкторська та суддівська практика зі спорту» в законодавстві не визначені і лише згадуються як форми спортивно-тренувальної діяльності разом із навчально-тренувальними заняттями, участю в змаганнях, навчально-тренувальними зборами, роботою в спортивно-оздоровчих таборах¹¹.

⁷ Про наукову і науково-технічну діяльність : Закон України від 26.11.2015 № 848-VIII // БД «Законодавство України» // ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19>.

⁸ Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII // БД «Законодавство України» // ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.

⁹ Про професійних творчих працівників та творчі спілки : Закон України від 07.10.1997 № 554/97-ВР // БД «Законодавство України» // ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/554/97-вр>.

¹⁰ Ліцензійні умови провадження господарської діяльності з медичної практики : Постанова Кабінету Міністрів України від 02.03.2016 № 285 // БД «Законодавство України» // ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/285-2016-п>.

¹¹ Положення про спеціалізований навчальний заклад спортивного профілю : Постанова Кабінету Міністрів України від 05.11.1999 № 2061 // БД «Законодавство України» // ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2061-99-п>.

Водночас ст. 66 Закону України «Про Національну поліцію» від 2 липня 2015 року № 580-VIII суттєво скоротила перелік видів діяльності, які дозволено виконувати поліцейським на умовах суміщення: науково-педагогічна, наукова, творча.

Таким чином, Закон України «Про Національну поліцію» суттєво обмежив право працівників поліції, не дозволивши їм займатися педагогічною діяльністю, а також інструкторською та суддівською практикою зі спорту.

Нормативні проблеми в частині викладацької діяльності інструкторської та суддівської практики.

Вважаємо, що таке обмеження є необґрунтованим та не відповідає специфіці окремих поліцейських посад. Позбавлення працівників поліції права займатися педагогічною діяльністю призводить до того, що науково-педагогічні працівники закладів вищої освіти МВС України, а також професіонали-практики **не мають права викладати в системі первинної професійної підготовки** на умовах оплати за свою роботу, оскільки ця діяльність вважається педагогічною, тобто спрямована на навчання, виховання та розвиток майбутніх поліцейських, але не пов'язана з науковою роботою.

Теж саме стосується **неможливості залучати поліцейських, науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти до викладання в спеціалізованих загальноосвітніх закладах** із посиленою військовою підготовкою, випускники яких здебільшого вступають до закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання.

Щодо суддівської та інструкторської практики зауважимо, що серед працівників Національної поліції та науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти, що мають звання поліції, є чимало фахівців з вогневої та спеціальної фізичної підготовки, багато з яких мають статус суддів міжнародної категорії з олімпійських та неолімпійських видів спорту, тренерів та інструкторів з прикладних видів спорту тощо.

Позбавлення цих осіб права брати участь як судді міжнародних спортивних змагань, а також інструктори з підготовки працівників силових структур, зокрема в рамках міжнародних академічних обмінів між правоохоронними органами, **призводить до декваліфікації науково-педагогічного складу** закладів вищої освіти МВС, інструкторів тренінгових центрів Національної поліції.

Не слід забувати, що, відповідно до відомчих наказів МВС України, в системі МВС має розвиватися культура здорового способу життя, готуватися спортивні команди та окремі спортсмени з різних видів спорту, зокрема спеціальних прикладних, які мають потім виступати на змаганнях різного рівня, представляючи як систему поліції зокрема, так і Українську державу загалом. Але завдяки обмеженням ст. 66 **викладачі та інструктори не можуть бути суддями таких змагань, не мають права проводити тематичні майстер-класи, здійснювати наукові та освітні стажування** як тренери та судді, що негативно впливає на імідж системи Національної поліції та держави.

Нормативні проблеми щодо акредитації освітніх програм

Іншою проблемою, яка потребує вирішення, є внесення змін до ст. 66 Закону України «Про Національну поліцію», які дозволять науково-педагогічним працівникам закладів вищої освіти МВС та співробітникам Національної поліції брати участь у процесі акредитації освітніх програм на загальних умовах, тобто на умовах цивільно-правових договорів.

Законом України «Про вищу освіту» від 1 липня 2014 року закріплено правовий статус Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, яке проводить акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти.

Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 11 липня 2019 року № 977 (з подальшими змінами), встановлено, що акредитаційна експертиза передбачає **виїзд експертної групи до закладу вищої освіти** з метою уточнення фактів, вказаних у відомостях про самооцінювання, опитування представників заінтересованих сторін про освітню програму та діяльність закладу вищої освіти за цією програмою.

Після проведення виїзної експертизи експертний висновок, після узгодження та надання заперечень з боку закладу вищої освіти, подається на подальшу експертизу **до відповідної Галузевої експертної ради**, що готує експертний висновок щодо можливості акредитації освітньої програми і подає його на розгляд Національному агентству відповідно до Положення про галузеві експертні ради Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти від 21 травня 2019 року (з подальшими змінами).

Оплата послуг та робіт, наданих та виконаних експертами агентства та членами галузових експертних рад, здійснюється на основі цивільно-правових договорів.

Із цього приводу маємо зазначити, що науково-педагогічні працівники закладів вищої освіти МВС, що мають звання поліції, не мають права брати участь як експерти та члени Галузових експертних рад, а практичні працівники Національної поліції – як представники роботодавців у роботі відповідних галузових експертних рад. Особливе значення це має для спеціальностей 08 «Право», 125 «Кібербезпека», 262 «Правоохоронна діяльність».

Таким чином, науково-педагогічний склад закладів вищої освіти МВС **позбавляється права працювати у сфері удосконалення якості вищої освіти**, знайомитися з передовим досвідом створення та реалізації освітніх програм, розробляти пропозиції як член Національного агентства з питань забезпечення якості вищої освіти щодо покращення освітнього процесу та удосконалення освітніх програм за профільними для Національної поліції спеціальностями.

На відміну від звичайних працівників закладів вищої освіти, такі особи не можуть отримувати грошову оплату, оскільки така робота не визнається ані творчою, ані науковою, ані науково-педагогічною, а отже, **заклади вищої освіти системи МВС, в особі своїх працівників, та практичні органи поліції, що є роботодавцями для майбутніх фахівців, фактично позбавлені впливати на реалізацію державної політики у сфері забезпечення якості вищої освіти.**

4. Мета прийняття проєкту Закону

Приведення ст. 66 Закону України «Про Національну поліцію» у відповідність до змісту Закону України «Про запобігання корупції». Надання можливості особам, які мають спеціальні звання поліції, здійснювати акредитацію освітніх програм як експерти та члени Галузових експертних рад на умовах цивільно-правових договорів.

5. Загальна характеристика та основні положення проєкту Закону

Цим законопроектом передбачається внесення змін до ст. 66 Закону України «Про Національну поліцію» щодо унормування порядку службового сумісництва поліцейських.

6. Стан нормативно-правової бази у цій сфері правового регулювання

У цій сфері правового регулювання діє Конституція України, Закон України «Про запобігання корупції», Закон України «Про Національну поліцію», Закон України «Про вищу освіту».

7. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація цього законопроекту не потребуватиме витрат із Державного бюджету України.

8. Прогноз соціально-економічних, правових та інших наслідків прийняття проєкту Закону

Реалізація акта після його прийняття закріпить правові гарантії працівників поліції на належну оплату праці, сприятиме гармонізації положень чинного антикорупційного законодавства, удосконалисть правове регулювання педагогічної, суддівської та інструкторської діяльності поліцейських, забезпечить участь науково-педагогічного складу закладів вищої освіти МВС та працівників Національної поліції в реалізації державної політики у сфері забезпечення якості вищої освіти.

II. ПОРІВНЯЛЬНА ТАБЛИЦЯ

до проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України “Про Національну поліцію” з питань службового сумісництва поліцейських»

Чинна редакція

Пропонована редакція

Закон України «Про Національну поліцію» від 02.07.2015 № 580-VIII

Стаття 66. Службове сумісництво поліцейських

1. Поліцейський не може під час проходження служби займатися іншою оплачуваною діяльністю, крім науково-педагогічної, наукової або творчої.

Стаття 66. Службове сумісництво поліцейських

1. Поліцейський не може під час проходження служби займатися іншою оплачуваною діяльністю, крім педагогічної, науково-педагогічної, наукової, творчої діяльності, інструкторської та суддівської практики зі спорту, а також діяльності як експерт та/або член Галузевої експертної ради Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти.